

Пономаренко Валерія

студентка магістратури «Міжнародні відносини» другого року навчання

ДИХОТОМІЯ ПАЦИФІЗМУ І МІЛІТАРИЗМУ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ЯПОНІЇ У ХХІ ст.

Принцип пацифізму лежить в основі всієї внутрішньої і зовнішньої політики Японії уже протягом понад 70 років. Він закладений у 9 статті повоєнної конституції, яка була створена за допомогою окупаційної адміністрації США. Проте, попри декларовану відмову Японії «на вічні часи» від суверенного права на ведення війни, використання власної армії і військового потенціалу, вже в 1954 р. були створені Сили самооборони Японії. Поступово Японія все сильніше милітаризувалася, розширювала спектр задач та можливостей армії, збільшувала її кількість, та нарощувала об'єми військової промисловості. Отже поступово у внутрішній та у зовнішній концепціях Японії виникла певна дихотомія пацифізму та милітаризму. Залишаючись країною, в основному законі якої закладена відмова від використання будь-яких засобів війни задля вирішення міжнародних питань, Японія невпинно, особливо на початку ХХІ ст., нарощує військову силу. Виникає необхідність детального аналізу сучасних процесів, їх передумов, перспектив розвитку та впливу на становище Японії у міжнародному суспільстві в цілому та в регіоні зокрема.

Реалії постбіполярної епохи, різке зниження рівня впливу США в регіоні, а також усвідомлення Японією власного суверенітету і необхідності самостійно забезпечувати свою безпеку стали потужним поштовхом до переосмислення принципу пацифізму на початку ХХІ ст. Були розроблені нові підходи: ідея «нормалізації» Японії, концепція «активного пацифізму»; починається обговорення нерелевантності слідування зобов'язанням, які накладала на Японію її конституція, оскільки фактично вона була нав'язана країні ззовні і не відображала інтересів самих японців. Поступово зовнішня політика Японії стала йти все більше врозріз з концепцією абсолютного пацифізму і вже ґрунтувалася на нових трактуваннях 9 статті конституції.

Винятково важливою для Японії в цей період стала участь в операціях колективної безпеки. Оскільки Японія у 2000-х рр. стала однією з найбільш економічно розвинених держав світу, вона прагнула закріпити також і політичний вплив. Без активної участі в міжнародних процесах Японія не могла цього домогтися. Отже активно розвивалась співпраця з ООН з підтримання миру, яка базувалась на участі японських Сил самооборони в операціях колективної безпеки. Хоч їх участь і обмежувалася невійськовими методами, це був перший крок до використання Сил самооборони за межами країни та перетворення їх на повноцінну армію.

Більше того, серед причин військового посилення Японії і поступового відходу від конституційно закріпленого пацифізму можна назвати загострення територіальних суперечок Японії з її сусідами, стрімке посилення КНР, а також агресивна ракетно-ядерна політика КНДР. Крім розширення функцій Сил самооборони, створення Міністерства оборони та спеціальної

Ради з перетворення юридичної бази в області безпеки, також розроблялася спільно з США система протиповітряної оборони. Всі ці заходи і в цілому активізація оборонної політики Японії пов'язані, перш за все, з діяльністю чинного прем'єр-міністра Сіндзо Абе.

У липні 2014 р. японський уряд декларував прийняття нової інтерпретації 9 статті конституції, яка по суті дозволяла Силам самооборони брати повноцінну участь в операціях колективної безпеки. Ця заява характеризувала закріплення в Японії тенденції до остаточного відходу від пацифізму і перегляду конституції. Активна національна оборонна політика Японії викликає занепокоєння її сусідів, особливо КНР і Південної Кореї, але, з іншого боку, знаходить підтримку у США.

Зараз Сіндзо Абе прагне законодавчо відмовитися від принципу пацифізму. Беручи до уваги те, що Ліберально-демократична партія на чолі з Абе отримала перемогу в парламентських виборах у липні 2019 р., у прем'єр-міністра виникає суспільна підтримка та можливість реалізувати свій план перегляду конституції. Для внесення відповідної поправки необхідна підтримка 2/3 обох палат парламенту, яка раніше була у правлячої коаліції, та після останніх виборів Ліберально-демократична партія отримала лише 77 місць у верхній палаті та не зберегла конституційну більшість. Також необхідно отримати більшість на національному референдумі, що теж стає складною задачею для діючого уряду через резонансність питання. Наприклад, згідно з останнім опитуванням, проведеним незалежною інформаційною агенцією Японії «Кіодо Цусін», на сьогоднішній день проти внесення поправок у конституцію виступають 56 % громадян Японії. Таким чином, у той час, коли більшість японців вважає пацифізм основою японської ментальності і благополучного існування країни у міжнародному суспільстві, уряд Японії та багаточисельні послідовники ідей Абе вбачають у конституційному принципі пацифізму пережиток часу та бар'єр для розвитку та зміцнення Японії у світі і динамічно рухаються в бік його перегляду.

Романова Валерія

студентка магістратури «Міжнародні відносини» другого року навчання

ЯДЕРНА ПОЛІТИКА РФ У XXI СТОЛІТТІ

Ядерна зброя не просто один із засобів в арсеналі військових ресурсів Росії, ядерна зброя — це основа російської політики національної безпеки. Аналіз розвитку міжнародних відносин в 1990-ті рр. показує, що незважаючи на позитивні тенденції в розвитку миру і, як наслідок, зниження ймовірності розв'язання великомасштабної ядерної війни, роль ядерної зброї для РФ не тільки не знижується, а й зростає.

У XXI ст. світ значною мірою змінився. Наївно вважати, що ядерна зброя може захистити Росію від всіх зовнішніх загроз як військового, так і невійськового характеру. Форми протистояння в сучасному світі різноманітні. У багатьох випадках методи економічного та інформаційного тиску приходять на зміну застосуванню сили. Проте військово-силові фактори в